

Özgürlük Kelebekleri Mirabal Kardeşler

Received/Geliş: 20/05/2017
Accepted/Kabul: 30/10/2017

Nihal KALKAN YAĞCI*

Öz

Uzun yıllar Avrupalı güçlerin sömürgeci rekabetlerine maruz kalan Latin Amerika halkları her ne kadar bağımsızlıklarını kazansalar da asıl mücadeleyi diktatörlere karşı göstermişlerdir. Geçtiğimiz çağda Latin Amerika'nın Arjantin'den Meksika'ya uzanan devrim sürecinde ortaya çıkan halk hareketleri içinde Dominik Cumhuriyeti'nin ayrı bir yeri vardır. 1930 yılında Başkan Horacio Vasquez'i bir askeri darbeyle devirerek yönetimi ele geçiren Rafael Leonidas Trujillo Molina yıllarca iktidarda kalmış ve insan haklarını ihlal eden kanlı bir rejim uygulamıştır. İktidarın baskıcı rejimine karşı halk arasında ortaya çıkan örgütlenmelerden en önemlisi Mirabal Kardeşler olarak tanınan Patria Mercedes, María Minerva ve Maria Terasa isimli üç kız kardeş tarafından oluşturulan Clandestina Hareketi'dir. Diktatörlüğü deviren bu üç kadın özgürlük ve insan hakları için verdikleri mücadeleyle tüm dünyada tanınarak kadın mücadelesinin sembolü haline gelmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Latin Amerika, Dominik Cumhuriyeti, Mirabal Kardeşler, Devrim, Kadın Mücadeleleri

---

* Araş. Gör., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, İspanyol Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, nihalkalkan@mehmetakif.edu.tr

Freedom Butterflies Mirabel Sisters

Abstract

Although the Latin American people, who had been exposed to colonial rivalries of European powers for many years finally gained their independence, they showed their real struggle against the dictators. The Dominican Republic had a distinct place in the popular movements that emerged during the revolutionary process of Latin America from Argentina to Mexico in the past century. In 1930, Rafael Leonidas Trujillo Molina, who took control by overthrowing President Horacio Vasquez with a military coup, remained in power for many years and imposed a bloody regime that violated human rights. The most important of the organizations that emerged among the public against the repressive regime of power is the Clandestine Movement, which was created by three sisters: Patria Mercedes, Minerva Argentina and Maria Teresa, known as Mirabal Sisters. These three women, overturning the dictatorship, became known throughout the world with their struggle for freedom and human rights and they also became a symbol of women's struggle.

Keywords: Latin America, Dominican Republic, Mirabal Sisters, Revolution, Women's Struggle

Giriş

İnsanlık tarihi savaşlarla ve çatışmalarla doludur ancak geçtiğimiz yüzyılda Uzak Doğu'dan Güney Asya'ya, Orta Doğu'dan Güney Amerika'ya savaş veya çatışma yaşamamış hemen hemen tek bir nesil bile olmadığını düşünürsek 20. yüzyılı dünya tarihi sahnesinde “Savaşlar Çağı” olarak ifade edebiliriz. Bu dönemde gelişen silah teknolojisi ile nükleer ve biyolojik silahlar, soykırım ve diktatörlük uygulamaları sadece askerleri değil cephe gerisindeki sivil halkı da hedef almış savaşta veya savaşa ilişkin sürgün, salgın hastalık, açlık, sefalet gibi sebeplerle milyonlarca insan hayatını kaybetmiştir.¹

Kanlı ve otoriter bir rejim olarak diktatörlük ilk etapta Avrupa'da ortaya çıkmış, daha sonra Orta Doğu ve Güney Amerika'ya yayılmış bir yönetim şekli olmuştur. İspanyol Katolik Kralları'nın himayesinde Atlas Okyanusu'nu geçen Cenovalı kâşif Kristof Kolomb'un keşfiyle başlayan Aztekler, İnkalar ve Mayalar gibi medeniyetlerin yok edilerek 300 yıl boyunca Avrupalı devletlerin sömürgeci uygulamalarının hüküm sürdüğü yağmaya, köleliğe, iç savaşlara, darbelerle şahit olunan Latin Amerika'da toplumlar 20. yüzyılda diktatörlerin kanlı rejimlerine maruz kalmışlardır. Venezuela'da Marcos Pérez Jiménez, Küba'da Fulgencio Batista, Nikaragua'da Anastasio Somoza, Meksika'da Porfirio Díaz ve Dominik Cumhuriyeti'nde Rafael Leónidas Trujillo askeri darbelerle yönetimi ele geçirmişlerdir (Clayton, Conniff, Gauss, 2017). Latin Amerika'da devlet başkanları devlet yönetiminde usulsüzlüklere, yolsuzluklara², insan haklarını hiçe sayan uygulamalara, katliamlara sebep olmuşlar ve kendi halklarına kan kusturmuşlardır. Darbelerle, iç savaşlarla ve devrimlerle dolu olan 20. yüzyıl Latin Amerika'sında halklar kendi mücadeleleriyle kendi kaderlerini tayin etmişler ve kendi özgürlüklerinin mimarları olmuşlardır.

Bu çalışmada Dominik Cumhuriyeti'nin acımasız diktatörüne karşı ayaklanan Mirabal Kardeşler'in mücadele sürecinde yaşadıklarına değinilerek tüm dünyada tanınmalarını sağlayan özgürlüğe ve eşitliğe giden yolda aldıkları rol üzerinde durulmaktadır.

Bağımsızlıktan Diktatörlüğe Dominik Cumhuriyeti

Avrupalıların kıtadaki ilk yerleşim yeri olarak bilinen Dominik Cumhuriyeti 18. yüzyıl sonlarına kadar İspanyolların sömürgesi olarak kalmış daha sonra İngiltere, Fransa ve Haiti gibi

¹ABD'li siyaset bilimci ve stratejist Zbigniew Brzezinski 1993 yılında yayımlanan *Out of Control: Global Turmoil on the Eve of the 21st Century* adlı kitabında 20. Yüzyılı “mega ölümler” çağı olarak tanımlamak ve savaşta veya savaşa ilişkin sebeplerle 167 milyon ile 175 milyon arasında insanın hayatını kaybettiğini belirtmektedir.

²Ndîva Kofele-Kalen tarafından *The International Law of Responsibility for Economic Crimes: Holding State Officials Individually Liable for Acts of Fraudulent Enrichment* adlı çalışmada 1952-1961 yılları arasında iktidardan düşürülen beş Latin Amerika ülkesindeki devlet başkanlarının yolsuzlukla sahip oldukları servetlerinin 1.8 milyar dolarla 2.6 milyar dolar arasında olduğu belirtilmektedir.

Ayrıntılı bilgi için bkz: <http://s1.downloadmienphi.net/file/downloadfile4/206/1392208.pdf>

devletlerin işgaline uğramış ve 1844'te bağımsızlığını kazanmıştır. Ülke sahip olduğu geniş şeker işletmelerinin de etkisiyle 20. yüzyıl başlarında Amerika Birleşik Devletleri'nin işgaline uğramıştır (Ferguson, 2003, s. 10). 1916'dan 1924'e değin ülkeyi işgal altında tutan Amerika Birleşik Devletleri, ülkenin ekonomisini ve yönetimini yeniden düzenlemeye girişmiş ayrıca bir ulusal muhafız birliği oluşturarak komutanlığına Rafael Leónidas Trujillo'yu getirmiştir. Amerika Birleşik Devletleri Deniz Piyadeleri tarafından eğitilen Albay Rafael Trujillo 1930'da Dominik Cumhuriyeti Başkanı Horacio Vasquez'i bir askeri darbeyle devirerek iktidarı ele geçirmiş (Clayton, Conniff, Gauss, 2017, s. 380) ve 31 yıl boyunca Dominik Cumhuriyeti'nin mutlak egemeni olmuştur

Amerika kıtası tarihinin en kanlı diktatörlerinden biri olan Rafael Trujillo askeri darbe ile başa gelmiş, askeri-politik lider olarak Dominik Cumhuriyeti'ni yönetmiş akrabalarını ve yandaşlarını yüksek makamlara getirmiştir. (Cockcroft, 2001, s. 404) Bu dönemde ülkenin ekonomik gelişimine katkıda bulunduğu için özellikle burjuva sınıfı tarafından oldukça desteklenmiştir. Bununla birlikte ülke ekonomisinin gelişimi yolsuzluğu da beraberinde getirmiş, bu ekonomik gelişmeden faydalanabilenler de sadece Trujillo, yakın ailesi ve ona yakın kalmayı seçen iş adamları olmuştur (Almoina, 2011).

31 yıl süren diktatörlüğü boyunca Trujillo Hükümeti tüm icraatlarını Amerika Birleşik Devletleri desteğiyle uygulamıştır. Kendisini ve Dominik Cumhuriyeti'ni tek bir parça olarak gören Trujillo ulusal bir ideoloji geliştirmiştir. *Hispanofilia* olarak adlandırılan bu ideoloji İspanya hayranlığı, antihaitianizm ve antikomünizm öğelerini içermektedir. Haiti düşmanlığı ile ilgili olarak burada önemle bahsedilmesi gereken konu *Masacre del Perejil* yani Maydanoz Katliamıdır. Bilindiği gibi Haiti ve Dominik Cumhuriyeti Karayip Denizi'nde aynı adayı paylaşan iki devlettir ve aralarındaki sınır 1929'da çizilmiştir. Rafael Trujillo bundan bir yıl sonra başa geçince ilk iş olarak iki ulus arasında etnik, kültürel ve ekonomik farka dayanan 400 yıllık anlaşmazlığı ortadan kaldırmak istemiştir. Ülkelerin sınırı belli olsa da Dominik topraklarında yaşayan binlerce Haitili vardır keza yıllarca yaşadıkları hatta doğup büyüdüğü ve ekmeklerini kazandıkları toprakları bırakıp gitmek istememişlerdir. Haitililerin ülkesindeki varlığından rahatsız olan Devlet Başkanı Trujillo 2 Ekim 1937 gecesi Dajabón ilinde onuruna verilen bir davette konuyla ilgili olarak hükümetin politikasını açıkça dile getirir ve sınır bölgesinde yaşayan Haitililerin kendi vatandaşlarının hayvanlarını ve ekinlerini yağmalamalarını ve verdikleri zararları bahane ederek bu sorunu acilen çözüme kavuşturacağını belirtir (Turits, 2003, s. 162). Bu sözlerini takiben birkaç gün içinde halkın iradesiymiş gibi gösterilen ancak tamamen hükümetin kendi ideolojisinden kaynaklanan bu katliamda 20.000 kadar kadın- erkek çocuk Haitili sınır köylerin belediye başkanlarının ve birtakım sivillerin de yardımıyla hükümetin askeri güçleri tarafından katledilmiştir. Dominiklilerin *el corte* (kesim)

Haitililerin *kout kouto-a* (bıçaklama) diye bahsettikleri bu operasyonda ölenlerin birçoğu Dominik Cumhuriyeti'nde doğmuş vatandaşlardan (anayasaya göre Dominik vatandaşı sayılırlar) ve birçoğu da nesillerden bu topraklarda yaşayan ailelerden oluşmaktadır. Birçok Haitili de ülkelerine kaçmaya çalışırken nehirde yakalanarak katledilmiştir (Turits, 2002, s.591). Bu olay tarihe Maydanoz Katliamı olarak geçmiştir. Çünkü Dominik Cumhuriyeti askerleri birbirine çok benzeyen Dominiklilerle Haitilileri birbirinden ayırt etmek için Yahudilerin Şibolet hikayesinden hareketle maydanozu kullanmışlardır. Haitililer İspanyolca'da maydanoz anlamına gelen *perejil* kelimesini “R” sesinden dolayı telaffuz edemezler. Sivil halkı sorguya çeken askerler onlardan “perejil”, “tjera”, “claro” gibi kelimeleri telaffuz etmelerini istemişlerdir (Sotomayor-Miletti, 2011, s. 190). Fonetik ayrımın getirdiği bir sonuç olarak aldıkları cevaba göre insanları orada öldürmüşlerdir.

Bu katliamdan bir yıl sonra Amerika Birleşik Devletleri'nde Yahudi göçü sorunu ile ilgili olarak yapılan 31 ülkenin katıldığı konferansta çözüm önerisi sadece Dominik Cumhuriyeti'nden gelir. Maydanoz Katliamı'nın izlerini silmeye çalışan Dominik Hükümeti 100.000 kadar Avrupalı Yahudi'yi ülkesine kabul edeceğini belirtir (Gigliotti, 2006, s. 26). Ancak bu karar hükümetin iyi niyet göstermesinin ötesinde bir sebebe dayanır. Öncelikle ülkeye gelen Yahudiler yerel halkla evlilikler yapacak, doğacak yeni nesil sayesinde Dominikli'de olan geri kalmışlığın, esaretin simgesi olan “Afrika kanı” temizlenecektir. Yani bir taraftan, ırkları, kanları nedeniyle yok edilmek istenen Yahudiler, Dominik'te ırk temizliğinde kullanılacaktır.³ Öte yandan Yahudiler sayesinde ülkenin gelişmesi, ilerlemesi de öngörülmüştür.⁴

Halk arasında şef veya teke olarak adlandırılan Trujillo, düşmanlarının cesetlerini parçalamaları için köpek balıkları ve vahşi köpekler beslemiş, meslektaşının eşi ya da bir köylünün kızı olsun hangi kadını isterse onunla birlikte olmuş, kendisinin Nobel Barış Ödülü eşinin de Nobel Edebiyat Ödülü alması için lobi yapmıştır (Montaner, 2006). Trujillo Latin Amerika'nın en eski şehri olan başkent Santo Domingo'nun adını *Ciudad Trujillo* (Trujillo Kenti) olarak değiştirmiş ve ülkedeki en yüksek dağın adını *Pico Trujillo* (Trujillo Tepesi) koymuştur. On bir yaşındaki oğluna albay rütbesi vermiş ve onu ülkedeki şeker, süt ürünleri, endüstri ve silah fabrikalarının %20'sinin sahibi ilan etmiştir (Suarez, 2013). 1930'dan itibaren devlet üstünde, çok sert bir baskıya ve kişi kültürüne dayalı mutlak egemenliğini kurarak adayı özel arazisi haline getiren, yasa ve anayasa tanımayan, insan haklarını hiçe sayan, halka keyfi baskı ve müdahalelerde bulunan, katliam yapan tüm kiliselere zorla “*Dios en el cielo, Trujillo en la Tierra*” (Cennet'te Tanrı, Yeryüzünde Trujillo) (Lundahl, Lundius, 2002, s.505) yazısını

³ <http://www.tarbutsefarad.com/en/articulos-palma-mallorca/5042-judios-dominicanos-en-busca-de-la-qortodoxia-flexibleq.html> (16.11.2017)

⁴ <http://trujillodeclassified.com/2016/12/17/carta-del-1940-demuestra-trujillo-acepto-judios-para-desarrollar-al-pais-no-para-blanquear-la-raza/> (16.11.2017)

koyduran böyle bir diktatörlük yönetimi altında yaşayan halk içinde hükümet karşıtı örgütlenmeler oluşmaya başlamıştır. Bunlardan en önemlisi de Mirabal Kardeşler'in başlattığı devrimci harekettir.

Özgürlüğün adı: KELEBEKLER

Tüccar bir ailenin kızları olan kardeşlerden ilki Patria Mercedes 24 Şubat 1924 yılında dünyaya gelmiştir. 24 Şubat'ın Dominik'in bağımsızlık günü olmasından dolayı aile kızlarının adını İspanyolca'da vatan anlamına gelen Patria koymuştur (Mejía Hernández, 2011, s. 45). Dedé Mirabal 1925'te, María Minerva 1926'da ve dördüncü kızları olan María Teresa 1935'te doğmuştur, yani Trujillo iktidarının sürdüğü yıllarda. Kardeşler ilk dört sınıfı doğdukları kasabada Ojo de Agua'da okuduktan sonra ebeveynleri onları Colegio Inmaculada Concepción adlı daha itibarlı bir okula yatılı olarak eğitime göndermiştir. Sekizinci sınıfa kadar eğitime devam eden kardeşlerden Patria 17 yaşında evlenmiş, Dedé ise babasının işlerine yardım etmek için eğitimini sonlandırmıştır.⁵ Okulda çalışkanlığıyla en gözde öğrencilerden biri olan Minerva üstün notlarla mezun olmuş ve başkentte hukuk eğitimi almak istemiştir ancak kızındaki diktatörlük karşıtı fikirlerden çekinen ve güvenliğinden endişe eden annesi buna karşı çıkmıştır.⁶ Dedé Mirabal 1948 yılında evlenerek San Francisco de Macorís'e taşınır. Eğitimi yarıda kalan Minerva bu sırada Trujillo Hükümeti'ne karşıt hareketlerinden dolayı Şili'deki sürgününden dönen Kominist Parti üyesi olan Franco Pericles ile yakın arkadaşlık kurar ve kendisiyle aynı fikirde kişilerle tanışmasına vesile olur. Ancak Franco bir süre sonra tekrar sürgün edilir (Galván, 2011, s. 301-305).

1949'da buldukları şehirde yapılan bir otel açılışına yörenin ileri gelen aileleri ile birlikte Mirabal ailesi de davet edilir ve mazeret kabul edilmeyeceği bildirilir. Kendisini tüm vatandaşların ve tüm kadınların da sahibi gören Trujillo o zamanlar 23 yaşında olan Minerva ile özel olarak ilgilenir ancak Trujillo karşıtı fikirlere sahip olan genç kadın aksi davranışlarda bulunur. Durumdan rahatsız olan aile kutlamanın ortasında habersizce ayrılır. Bu tarih itibarıyla Mirabal ailesinin savaşı başlamış olur. Baba Enrique erken ayrılmak zorunda kaldıkları için özürlerini bildiren bir telgraf gönderse de durumu kendisine saygısızlık olarak gören Trujillo bir gün sonra Enrique Mirabal'i tutuklatır ve sonra anne ve Minerva ve kız arkadaşları gözaltına alınır (Peguero, 2013, s. 234). Tüm tutuklular Minerva'nın Sosyalist Halk Partisi ile olan ilişkisi ve sürgündeki Pericles Franco ile olan münasebeti konusunda sorguya çekilir. Mirabal ailesi ve yakınları serbest bırakılsalar da Minerva'nın faaliyetlerini takibe alan hükümet aileyi birkaç kez

---

⁵https://ipfs.io/ipfs/QmXoyvizjW3WknFiJnKLwHCnL72vedxjQkDDP1mXW06uco/wiki/Mirabal_sisters.html

⁶ <http://solobuenasnoticias.com.mx/lideres-mundiales/las-hermanas-mirabal-de-republica-dominicana/>

daha tutuklar. Hapishanelerdeki uygulamalara dayanamayan baba Enrique Mirabal ruhsal ve fiziksel rahatsızlıklarından dolayı 1953'te hayatını kaybeder (Mendez ve Cueto, 2003, s. 311).

Bu sırada Santo Domingo Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne başlayan Minerva ilk yılını başarıyla tamamlar. İkinci sınıfta kayıt yenilemesine hükümet tarafından engel çıkartılır ve Trujillo'ya bir özür mektubu yazması gerektiği belirtilir (Galván, 2011, s. 189). Trujillo'nun yurt dışında olduğu bir dönemi fırsat bilen Minerva kaydını yenilemeyi başarır. Kardeşlerden diğeri Maria Teresa ise Santo Domingo Üniversitesi'nde mimarlık bölümüne girer ama başarıyla bitiremediği için arazi ölçümü uzmanı olarak mezun olur (s. 204). Maria Teresa başkentte üniversite yıllarında tanıştığı mühendis olan Leandro Guzmán ile 1958 yılında evlenir. Diktatörlük rejimine karşı isyanın ateşli bir savunucusu olan Minerva'nın arkadaş çevresi de yine bu yolda kendisi gibi sosyal sorunlara ve politikalara karşı kayıtsız kalamayan kişilerden oluşmaktadır. 1954 yılında evlendiği Manuel Aurelio Tavárez Justo da bu çevredendir. Minerva Mirabal zorluklarla 1957 yılında eğitimini tamamlar ve Dominik Cumhuriyet tarihinde Doktor unvanını alan ilk kadınlardan biri olur (Schmidt-Häuer, 2011, s.1).

50'li yılların sonunda yaşanan Küba Devrimi birçok Latin Amerika ülkesi gibi Dominik Cumhuriyeti üzerinde de etkili olmuştur. Fidel Castro, diktatörlük altında ezilen tüm halklar için bir umut ışığı olmuştur. Minerva ve Maria Teresa ile birlikte eşlerinin ve arkadaşlarının da bulunduğu bir toplantıda ülkenin mevcut durumu üzerine konuştukları bir gün, Minerva ilk defa Trujillo Hükümetine karşı bir yeraltı hareketi başlatma fikrini ortaya atar. Clandestina Hareketi olarak adlandırılan bu fikir diğer arkadaşları tarafından da kabul görür ve hızla yakın çevreleri arasında yayılmaya başlar. Bu hareket uzmanlardan, işçilere, tüccarlardan öğrencilere, sanatçılardan aydınlara özel sektör çalışanlarından memurlara her kesimin desteğini almıştır hatta çoğunluğunu hükümet eşrafından burjuva üyeleri oluşturmuştur. Diktatörün gazabından çekinen üyelerden her biri de kendisine gizli bir kod adı vermiştir. Minerva da "Kelebek" olarak adlandırılmıştır (Peguero, 2013, s. 237). Daha sonraları "14 Haziran Devrimci Hareketi" olarak adlandırılan diktatörlüğe karşı bu mücadelenin öncüleri olan Minerva, Patria ve Maria Teresa ve eşleri ile birlikte diğer mücadeleler tutuklanır. Siyasi özgürlük mücadeleleri ile Mirabal kardeşler 'ülkenin bütünlüğünü bozmaya çalışmak' la suçlanırlar ve büyük bir tehlike olarak görüldükleri için vatan haini ilan edilirler.⁷

Aralarında ebeveynlerini hükümetle yakın ilişkiler içinde olan gençlerden, üst ve orta sınıfa mensup birçok kişinin tutuklanması, tüm mal varlıklarına el konulması ve hapishanelerde ağır şartlara ve işkencelere maruz kalmaları hükümete karşı olumsuz ve gergin bir ortam oluşmasına sebep olur. Bu sırada Trujillo'nun Venezuela devlet başkanını öldürmek için

⁷ <http://userpage.fu-berlin.de/vazquez/vazquez/pdf/MIRABAL-texto.pdf> (17.11.2017)

girişimde bulunduğu ortaya çıkınca Amerika Birleşik Devletleri Örgütü duruma müdahale eder ve Dominik Cumhuriyeti'nin uygulamalarını incelemeleri için temsilcilerini gönderir. Bu sebeple Trujillo, Minerva ve Maria dâhil hapisanedeki kadınların salıverilmesine izin verir (Ramírez, 2009). Trujillo hükümetiyle yıllarca işbirliği yapan Katolik Kilisesi de 25 Ocak 1960'ta insan haklarının çiğnenmesini protesto eden bir bildiri yayımlar (Sáez, 2008, s. 58-62).

Hükümetin bir af çıkartarak ve kadınlarla birlikte onlarca genci serbest bırakmasının ardında aslında gizli bir amaç da vardır. 25 Kasım 1960 yılında diktatörlük karşıtlığının sembolleri haline gelen Mirabal ailesinin dört kızından üçü, Patria, Minerva ve Maria Teresa halen tutuklu olan eşlerini hapisanede ziyaretlerinin ardından eve dönüş yolunda hükümetin adamları tarafından suikasta uğramışlardır (Construcción colectiva, 2013, s.111). Zorla araçtan indirilen kadınlar ormanın ıssızlığı içinde sopalarla dövülerek vahşice öldürülmüşlerdir. Aracın şoförü ile birlikte bu üç kadını katleden askerler bedenlerini tekrar arabalarına taşımışlar, olayın bir kaza gibi görünmesi için de araçlarını uçuruma sürüklemişlerdir (Ubiera, 2007).

Trujillo dönemi, Güney Amerika'nın gördüğü en kanlı süreçlerden biri olmuş ve 50,000 civarı insan bu dönemde Trujillo'nun emriyle katledilmiştir. (Capell, 2014) Mirabal kardeşlerin katledilmesi ise bardağı taşıran son damla olmuştur. Trujillo kardeşleri öldürerek bu kadınların başlattığı mücadelenin de önüne geçeceğini düşünmüştür ancak bu olay Dominik halkını derinden etkilemiş ve Trujillo karşıtlarının sayısını oldukça artırarak mücadeleyi ateşlemiştir. Bir taraftan iktidara karşı ayaklanmalar baş gösterirken diğer yandan Trujillo'nun ordu içindeki hâkimiyeti azalmıştır. Mirabal Kardeşlerin katlinden 6 ay sonra Trujillo bir suikast ile öldürülmüştür. Diktatörün öldürüldüğü gün olan 30 Mayıs Dominik Cumhuriyeti'nde Ulusal Bayram ilan edilmiştir. 1963'de Dominik Cumhuriyeti yıllar sonra ilk defa demokratik bir sistemle, oy vererek hükümetini seçmiştir.

Sonuç

Mirabal Kardeşlerin hayattayken eşit insan hakları ve demokrasi için kendi canlarını kaybetme pahasına başlattıkları kararlı mücadeleleri onların ölümüyle alevlenmiş bedenleri yok olurken özgürlüğün sembolü haline gelen isimleri ölümsüzleşmiştir. Bu yola çıkarken bedelini ödemeye çoktan razı olduklarını şu sözleriyle aktarmışlardır:

“Belki de bize en yakın şey ölüm; fakat bu beni korkutmuyor, adalet için savaşmaya devam edeceğiz” (Maria Teresa Mirabal)

“Bunca acıyla dolu ülkemiz için yapılacak her şeyi yapmak bir mutluluk kaynağı; kollarını kavuşturup oturmak ise çok üzücü” (Maria Minerva Mirabal)

“Çocuklarımızın, bu yoz ve zalim sistemde yetişmesine izin vermeyeceğiz. Bu sisteme karşı savaşmak zorundayız. Ben kendi adıma her şeyimi vermeye hazırım; gerekirse hayatımı da” (Patria Mercedes Mirabal)⁸

Mirabal kardeşlerden hayatta kalan Dedé Mirabal hayatını bu üç kadının kahramanlık hikâyesini anlatmaya harcamıştır. Mirabal Kardeşler Vakfını kurmuş, doğdukları evi Mirabal Kardeşler Müzesi yapmış ve hikâyeyi anlatan bir kitap yazmıştır. Bugün Dominik Cumhuriyeti’nde birçok evde onların resimleri asılıdır. Hikâyeleri birçok kitaba ve filme konu olan kardeşlerin doğum yeri olan Ojo de Agua kasabasının bulunduğu Salcedo şehrinin adı 2007 yılında kardeşlerin onuruna Hermanas Mirabal yani Mirabal Kardeşler olarak değiştirilmiştir. Dominik parasının üzerine onları resimleri basılmıştır.

Trujillo’nun dikta yönetimine karşı mücadeleleri sırasında kelebek kod adını kullandıkları için Mirabal kardeşler tüm dünyada Kelebekler olarak anılmaktadır. Kelebeklerin Mücadelesi dünya kamuoyuna yayılmış ve öldükleri gün olan 25 Kasım, Latin Amerikalı kadınlar tarafından bir kınama günü olarak kabul edilmiştir.

1981 yılında Kolombiya’da yapılan Latin Amerikalı ve Karayipli Kadınlar Kongresi’nde, Mirabal Kardeşlerin anısına toplumsal cinsiyet eşitsizliğine, ayrımcılığa, milliyetçiliğe, toplumsal ve aile içi şiddete karşı mücadele veren tüm kadınlar için 25 Kasım günü “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü” ilan edilmiştir. Latin Amerika ilerici kadınlarının bu kararı, esas olarak diktatörlüklerin şiddetine karşı kadınlar cephesinden bir mücadele ilanıdır. Kadınların maruz kaldıkları adaletsizlik, eşitsizlik ve şiddet konusunda farkındalık yaratabilmek için referans bir tarih seçilmiştir. 1999’da Birleşmiş Milletler’in kararına dönüşmüş ve kardeşlerin ölüm yıldönümü 25 Kasım tüm dünyada “Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması İçin Uluslararası Mücadele Günü” ilan edilmiştir.

⁸Aksi belirtilmedikçe bu çalışmada yapılan çeviriler yazara aittir. Tam metne ulaşmak için bkz. <http://www.learn2question.com/seevak/groups/2000/sites/mirabal/Spanish/Capullo/ninez2.html> (Erişim Tarihi: 25.05.2017)

Kaynakça

- Almoína, J. (2011). *Una Satrapía en el Caribe*, Edición Digital <http://www.memoria-antifranquista.com/wp-content/uploads/2014/10/JOSE-ALMOINA-UNA-SATRAPIA-EN-EL-CARIBE.pdf> (Erişim Tarihi: 16.11.2017)
- Brzezinski, Z. (1993). *Out of Control: Global Turmoil on the Eve of the 21st Century*, Touchstone Books, New York
- Capell, J.M. (2014). *La sociedad dominicana decidió construir la democracia sobre la base de la impunidad*, Diagonal, Santo Domingo <https://www.diagonalperiodico.net/saberes/21692-la-sociedad-dominicana-decidio-construir-la-democracia-sobre-la-base-la-impunidad.html> (01.03.2017)
- Clayton, L., Conniff, M., Gauss S. (2017). *A New History of Modern Latin America*, University of California Press, California
- Cockcroft, J.(2001). *América Latina y Estados Unidos: historia y política país por país*, Siglo XXI Editores, Mexico
- Ferguson, J.(2003). *Migration in the Caribbean: Haiti, the Dominican Republic and Beyond* Minority Rights Group International, http://minorityrights.org/wpcontent/uploads/2015/07/MRG_Rep_Caribbean.pdf (16.11.2017)
- Construcción colectiva. (2013). *Las Hermanas Mirabal. Latinoamérica se pronuncia por la no violencia contra las mujeres*, Aportes Andinos No. 33. Quito: Universidad Andina Simón Bolívar, Sede Ecuador; Programa Andino de Derechos Humanos, pp. 111-128
- Galván, W. (2011). *Minerva Mirabal: Historia de una heroína* Comisión Permanente de Efemérides Patrias, Vol.6, Santo Domingo
- Gigliotti, S. (2006). *'Acapulco in the Atlantic': Revisiting Sosúa, a Jewish Refugee Colony in the Caribbean*, Immigrants & Minorities Vol. 24, No. 1, ss. 22-50
- Kofele-Kalen, N. (2006). *The International Law of Responsibility for Economic Crimes: Holding State Officials Individually Liable for Acts of Fraudulent Enrichment*, ASHGATE <http://s1.downloadmienphi.net/file/downloadfile4/206/1392208.pdf> (15.11.2017)
- Lundahl, M. ve Lundius, J. (2002). *Peasants and Religion: A Socioeconomic Study of Dios Olivorio and the Palma Sola Religion in the Dominican Republic*, Routledge, London
- Mendez, S., Cueto, G. (2003). *Notable Caribbeans and Caribbean Americans: A Biographical Dictionary*, Greenwood Press, USA
- Mejía Hernández, B. (2011). *Las hermanas Mirabal: caracterización simbólica "En el tiempo de las mariposas" de Julia Álvarez*. La Colmena 70 http://web.uaemex.mx/plin/colmena/Colmena_70/Aguijon/Las_hermanas_Mirabal.pdf (03.03.2017)
- Montaner, C. A. (2006). *Trujillo, el dictador psicópata*, LA NACION y Firmas Press <http://www.lanacion.com.ar/791474-trujillo-el-dictador-psicopata> (01.03.2017)
- Pegüero, V. (2013). *Mujeres Dominicanas en la Trinchera: La Lucha de Minerva Mirabal*, Historia de las Mujeres en América Latina, CEMHAL, Universidad de Murcia, España
- Ramírez, V.(2009). *Biografías de Grandes Dominicanos* <http://biografiasdominicanos.blogspot.com.tr/2009/04/las-hermanas-mirabal.html> (25.02.2017)
- Sáez, J.L. (2008). *La 'sumisión bien pagada. La iglesia dominicana bajo la Era de Trujillo (1930-1961), Tomo II*, Archivo General de la Nación, Volumen LXI, Santo Domingo
- Schmidt-Häuer, C. (2011). *Maldición del Caribe : en mayo de 1961 fue asesinado uno de los mas brutales dictadores del siglo XX: Rafael Trujillo, el tirano de República Dominicana*, Friedrich-Ebert-Stiftung, Santo Domingo <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/fescaribe/08591.pdf> (17.11.2016)
- Sotomayor-Miletti, Á. M. (2011). *Pronunciar "perejil" en el río Masacre*. Cuadernos de literatura n°30, julio-diciembre, 184-201
- Suarez, R. (2013). *Latino Americanos: El legado de 500 años que dio forma a una nación*, Celebra, USA
- Turits, R.L. (2002). *Un mundo destruido, una nación impuesta: La masacre haitiana de 1937 en la República Dominicana*, Hispanic American Historical Review 82, no. 3, 589-635 DOI: 10.1215/00182168-82-3-589
- Turits, R.L. (2003). *Foundations of Despotism: Peasants, the Trujillo Regime, and Modernity in Dominican History*, California: Stanford University Press
- Ubiera, F. B. (2007). *La Muerte de las hermanas Mirabal*, Noticias Historicas Dominicanas, <http://noticulas-franciscoberroa.blogspot.com.tr/2007/03/la-muerte-de-las-hermanas-mirabal.html> (16.11.2016)

<http://www.learnquestion.com/seevak/groups/2000/sites/mirabal/Spanish/Capullo/ninez2.html>(25.05.2017)

<http://www.tarbutsefarad.com/en/articulos-palma-mallorca/5042-judios-dominicanos-en-busca-de-la-qortodoxia-flexibleq.html> (16.11.2017)

<http://trujillodeclassified.com/2016/12/17/carta-del-1940-demuestra-trujillo-acepto-judios-para-desarrollar-al-pais-no-para-blanquear-la-raza/> (16.11.2017)

<http://solobuenasnoticias.com.mx/lideres-mundiales/las-hermanas-mirabal-de-republica-dominicana/> (17.11.2017)

<http://userpage.fu-berlin.de/vazquez/vazquez/pdf/MIRABAL-texto.pdf> (17.11.2017)

